

I.V. ШУБА, О.В. СИДОРЕНКО

ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті досліджено сучасні тенденції світового та вітчизняного ринку права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності стали повноцінним об'єктом ринкових відносин та виступають в ролі товару. Ринок права інтелектуальної власності аналогічний традиційному ринку економічних відносин з приводу купівлі-продажу товару, де є продавець – власник майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності та покупець – суб'єкт, який зацікавлений у придбанні прав на використання результату інтелектуальної діяльності. Особливістю об'єктів права інтелектуальної власності є їх нематеріальна форма, яка складає майже половину вартості товару/послуги, коли споживач обирає ту чи іншу торговельну марку. Фактори впливу та формування попиту на об'єкт права інтелектуальної власності можна умовно розділити на зовнішні та внутрішні, які впливають на успіх комерціалізації інноваційного продукту. Один із показників ринку права інтелектуальної власності є показник динаміки набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності як на світовому, так і на національному рівнях. Аналізуючи кількість поданих заявок на реєстрацію, можна визначити найбільш привабливі галузі виробництва, найбільш активні країни та підприємства, які орієнтовані на створення та впровадження інновацій. Наприклад, найбільш перспективною галуззю техніки для патентування у світі по кількості поданих заявок по системі РСТ у 2019 році стали комп'ютерні технології, а у 2020 році цифровий зв'язок. На вітчизняному ринку права інтелектуальної власності найбільш активно серед національних заявників у 2019 році відбувалося патентування у галузі машинобудування, а серед міжнародних заявників користувалася популярністю хімія. Отже, ринок права інтелектуальної власності як на світовому, так і на національному рівнях розвивається і для успішної комерційної реалізації інновацій необхідно задовольнити попит споживачів, створити гідну матеріальну базу, інформаційне забезпечення, сприятливі умови для всіх учасників процесу комерціалізації для одержання ними вигоди, за умови чесної конкуренції та обмеженого участі державних органів управління й контролю, прозорості та дотримання принципу верховенства права.

Ключові слова: право інтелектуальної власності; інноваційний продукт; ринок права інтелектуальної власності; динаміка патентування; об'єкти права інтелектуальної власності.

I.V. ШУБА, О.В. СИДОРЕНКО

ИССЛЕДОВАНИЕ МИРОВОГО И ОТЕЧЕСТВЕННОГО РЫНКА ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

В статье исследованы современные тенденции мирового и отечественного рынка интеллектуальной собственности. Объекты права интеллектуальной собственности стали полноценным объектом рыночных отношений и выступают в качестве товара. Рынок интеллектуальной собственности аналогичен традиционному рынку экономических отношений по поводу купли-продажи товара, где есть продавец - владелец имущественных прав на объект права интеллектуальной собственности и покупатель - субъект, заинтересованный в приобретении прав на использование результата интеллектуальной деятельности. Особенностью объектов права интеллектуальной собственности является их нематериальная форма, которая составляет почти половину стоимости товара / услуги, когда потребитель выбирает ту или иную торговую марку. Факторы влияния и формирование спроса на объект права интеллектуальной собственности можно условно разделить на внешние и внутренние, которые влияют на успех коммерциализации инновационного продукта. Один из показателей рынка интеллектуальной собственности – показатель динамики приобретения прав на объекты интеллектуальной собственности как на мировом, так и на национальном уровнях. Анализируя количество поданных заявок на регистрацию, можно определить наиболее привлекательные отрасли производства, наиболее активные страны и предприятия, ориентированные на создание и внедрение инноваций. Например, наиболее перспективной отраслью техники для патентования в мире по количеству поданных заявок по системе РСТ в 2019 году стали компьютерные технологии, а в 2020 году цифровая связь. На отечественном рынке интеллектуальной собственности наиболее активно среди национальных заявителей в 2019 году происходило патентование в области машиностроения, а среди международных заявителей пользовалась популярностью химия. Итак, рынок интеллектуальной собственности как на мировом, так и на национальном уровнях развивается и для успешной коммерческой реализации инноваций необходимо удовлетворить спрос потребителей, создать достойную материальную базу, информационное обеспечение, благоприятные условия для всех участников процесса коммерциализации для получения ими выгоды, при условии честной конкуренции и ограниченного участия государственных органов управления и контроля, прозрачности и соблюдения принципа верховенства права.

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности; инновационный продукт; рынок интеллектуальной собственности; динамика патентования; объекты права интеллектуальной собственности.

I.V. SHUBA, O.V. SYDORENKO

RESEARCH OF THE GLOBAL AND DOMESTIC MARKET FOR INTELLECTUAL PROPERTY RIGHT

The article examines current trends in the global and domestic market of intellectual property rights. Objects of intellectual property rights have become a full-fledged object of market relations and act as a commodity. The market of intellectual property rights is similar to the traditional market of economic relations for the sale of goods where there is a seller - the owner of property rights to the object of intellectual property rights and the buyer - an entity interested in acquiring rights to use the result of intellectual activity. The peculiarity of the objects of intellectual property rights is their intangible form, which is almost half the value of the product / service, when the consumer chooses a brand. Factors influencing the formation of demand for the object of intellectual property rights can be divided into external and internal, which affect the success of the commercialization of an innovative product. One of the indicators of the intellectual property market is the dynamics of the acquisition of intellectual property rights at both the global and national levels. Analyzing the number of submitted applications for registration, you can identify the most attractive industries, the most active countries and companies that are focused on creating and implementing innovations. For example, the most promising industry for patenting in the world in terms of the number of applications filed under the PCT system in 2019 were computer technology, and in 2020 digital communications. In the domestic market of intellectual property rights, patenting in the field of mechanical engineering was most active among national applicants in 2019, and chemistry was popular among international applicants. Thus, the market of intellectual property rights at both global and national levels is developing and for the successful commercial implementation of innovations it is necessary to meet consumer demand, create a decent material base, information support, favorable conditions for all participants in the commercialization process to benefit from fair competition, and limited participation of public administration and control, transparency and compliance with the rule of law.

Keywords: intellectual property law; innovative product; intellectual property law market; dynamics of patenting; objects of intellectual property law.

Вступ. Нові технології та відкритість міжнародної торгівлі докорінно змінили характер світового виробництва. В умовах глобалізації економіки у високорозвинених країнах світу пріоритетом є право інтелектуальної власності (далі ПІВ), яке складає більше 50% валового національного продукту і є об'єктом ринкових відносин. Нематеріальний капітал у формі прав на: технології, торговельні марки, дизайн відіграють важливу роль при формуванні ціни продукту та/або послуги. Саме за об'єкти ПІВ у значній мірі платить споживач, коли купує той чи інший товар, оскільки об'єкти ПІВ у формі нематеріальних активів формують майже половину вартості товару. Наприклад, за приблизними розрахунками частка націнки за бренд в автомобілях «Toyota» складає 40%, тим самим споживач сплачує майже половину вартості лише за «можливість керувати мрією». Сучасна міжнародна економіка характеризується інтенсивною конкуренцією майже в усіх сферах інноваційної діяльності. Для забезпечення конкурентних переваг міжнародні компанії постійно збільшують фінансування проектних, науково-дослідних робіт, використовуючи інтелектуальні ресурси України. Проте, здебільшого питання управління створеними об'єктами ПІВ для розробників залишається неврегульованим. Тому питання управління ПІВ компанії, зокрема можливість самостійного використання, комерціалізації на ринку ПІВ тощо, залишається наразі актуальним.

Аналіз стану питання. Україна впевнено йде по шляху інтеграції в європейський простір, що підтверджують останні інституційні та законодавчі реформи в сфері ПІВ. Економічний розвиток та добробут країни значною мірою обумовлені збільшенням людського капіталу, створенням та використанням наукомісткого виробництва. Інтелектуальний капітал є не лише основним ресурсом сучасного виробництва, але й важливою складовою, що визначає ринкову вартість господарської одиниці [1]. Як було зазначено у «дорожній карті» стратегічного розвитку торгівлі [2], передача та імпорт технологій забезпечать поступовий перехід до більш інноваційної економіки та залучення прямих іноземних інвестицій. Є сподівання, що і наступний п'ятирічний план розвитку також буде орієнтовано на підвищення рівня інноваційного виробництва.

В Україні, незважаючи на кризу, незначне фінансування наукових установ та нестабільне геополітичне становище продовжується створення результатів інтелектуальної діяльності: винаходів, корисних моделей, промислових зразків, селекційних досягнень в основному науково-дослідними інститутами, закладами вищої освіти, інжиніринговими центрами тощо. Проте велика частка розробок так і залишаються не комерціалізованими. Цьому є багато причин, наприклад, одна з них – низька обізнаність академічного товариства про можливості отримання матеріальної вигоди від створених продуктів. Інша, не

менш значима, це необхідність орієнтації на затребуваний в даний час продукт для забезпечення попиту на ринку ПІВ.

Маркетинг як наука дає знання про ринок, закони його функціонування, поведінку покупців на ринку, з якими пов'язане підприємство. А маркетинг ПІВ розглядається як наука про виробництво товарів ринкової новизни і їх збуту на основі використання інтелектуальної власності [3]. І для того щоб створювати, реалізовувати конкурентоздатні інноваційні продукти необхідно враховувати розвиток та особливості ринку інтелектуальної власності.

Мета роботи. Метою даної статті є дослідження сучасних тенденцій світового та вітчизняного ринку ПІВ.

Аналіз основних досягнень і літератури. Над проблематикою дослідження особливостей, проблем та перспектив ринку вітчизняного та міжнародного ринку ПІВ працювали: Г. Андрощук, Л. Шевченко, Л. Курило, З. Пічкурова, Т. Гусаковська, І. Чичкало-Кондрацька, Г. Черевко, Н. Рудь та інші.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Ринок ПІВ – це система економічних відносин з приводу купівлі-продажу прав на об'єкти інтелектуальної власності [4]. Нематеріальність об'єкту ринкових відносин визначила специфіку ринку ПІВ, оскільки об'єктом купівлі-продажу (передачі прав) є не сам продукт, а майнові права на нього. Дані відносини відмінні від традиційних і обумовлені нематеріальністю об'єкту ринкових відносин, визначаючи специфіку ринку ПІВ.

Попит на об'єкти ПІВ формується під впливом факторів, які умовно можна поділити (рис.1) на внутрішні та зовнішні.

Під міжнародним ринком ПІВ розуміють систему економічних відносин, які виникають при комерційному обміні правами на об'єкти ПІВ, що виникають між суб'єктами різних держав. Зокрема, останнім часом Всесвітня організація інтелектуальної власності приділяє багато уваги так званим глобальним ланцюгам створення вартості. Економічна роль їх полягає в тому, що відбувається інтеграція окремих країн, які розвиваються в глобальну економіку, яка супроводжується швидким економічним ростом цих країн. Спостерігається розподіл процесу виробництва з розміщенням у різних країнах різних виробничих етапів, обумовлюючи тим самим складні міжнародні виробничо-збутові ланцюги, у яких крупні підприємства-виробники перевозять товари через країни та континенти для кінцевої зборки.

Як відомо, в ринковій економіці пропозиція має задовольняти попит. При чому попит на ринку новачків – це платоспроможний попит на новий інноваційний продукт чи на новий вид послуг, на нову технологію, на нову форму організації або управління, на носії новизни (інформація, патенти, ліцензії, ноу-хау) зі сторони споживчого чи виробничого сектора [6].

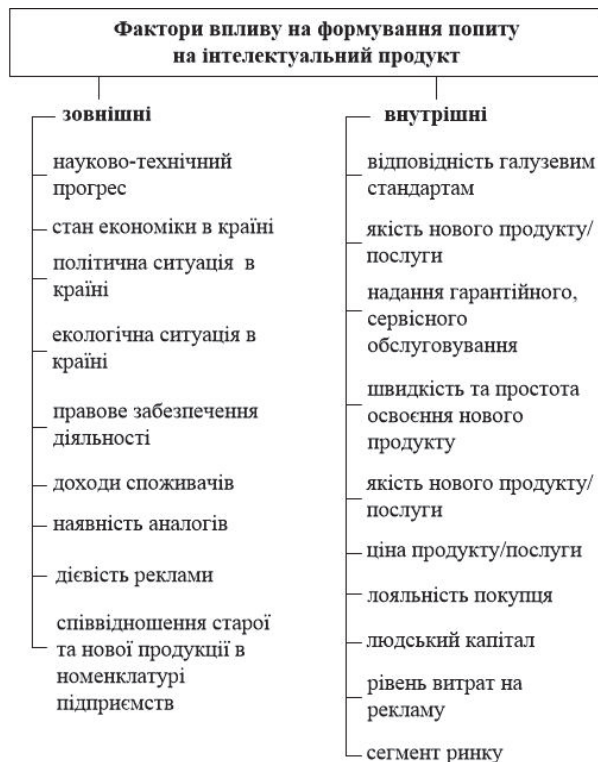

Рис.1 – Фактори впливу на формування попиту на інтелектуальний продукт (складено авторами на основі [5])

У роботі [7] пропонується перелік напрямків для аналізу попиту на інновації:

- 1) аналіз обсягу попиту за напрямками проведених інновацій;
- 2) аналіз попиту за галузями промисловості;
- 3) аналіз структури попиту за напрямками їх проведення;
- 4) аналіз обсягу попиту на прогресивні технології, в т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі, безвідходні;
- 5) аналіз попиту на винаходи, корисні моделі та промислові зразки;
- 6) аналіз попиту на раціоналізаторські пропозиції.

Основні функції ринку інтелектуальної власності наведено на рисунку 2.

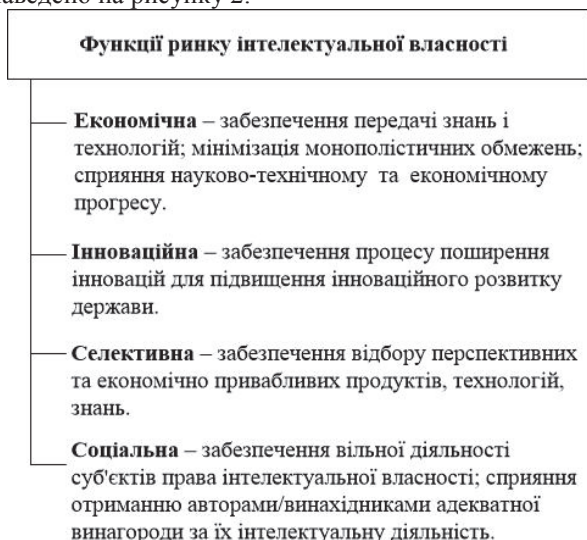

Рис. 2 – Функції ринку ПІВ

Основними характерними рисами ринку ПІВ є:

- 1) перехід інтелектуального блага від власника до покупця, здійснюється в основному в опосередкованій формі за допомогою договору;
- 2) привласнення об'єктів авторського та суміжного права (наприклад, творів авторського права або наукомісткої продукції) може відбуватися також у натуральній формі;
- 3) при споживанні об'єкти ринку інтелектуальної власності не зникають; цінність певних об'єктів ПІВ (наприклад, знаку для товарів та послуг) при споживанні зростає;
- 4) торговельні операції з об'єктами інтелектуальної власності можуть відбуватися на поворотній основі без погіршення якісних і кількісних характеристик товару;
- 5) товари на ринку ПІВ унікальні та універсальні;
- 6) досягнення науки й техніки постійно збільшують товарну масу ринку інтелектуальної власності;
- 7) об'єкти економічних відносин можуть бути як повністю (наприклад, наукомістка продукція), так і частково відчужені від своїх носіїв (наприклад, інтелектуальні ресурси, ліцензії), при цьому деякі об'єкти ринку інтелектуальної власності можна відчужувати повністю та частково.

Одним з показників характеристики національного та світового ринку ПІВ є винахідницька активність країн та підприємств за національною системою і за процедурою РСТ. Згідно статистичних даних ВОІВ [9] кількість поданих заявок для отримання охоронних документів на об'єкти права промислової власності у світі протягом останніх п'яти років щорічно зростає (рис. 3). Спостерігається в основному позитивна динаміка, яка доводить зростання ролі об'єктів ПІВ як нематеріальних активів підприємства та країни в цілому. У 2019 році спостерігалася наступна динаміка активності реєстрації об'єктів ПІВ у порівнянні з попереднім роком відповідно:

- а) знизилася кількість заявок на патенти на 3%;
- б) зросла на корисні моделі – 9,1%;
- в) зросла на торговельні марки – 5,9%;
- г) зросла на промислові зразки – 1,3%.

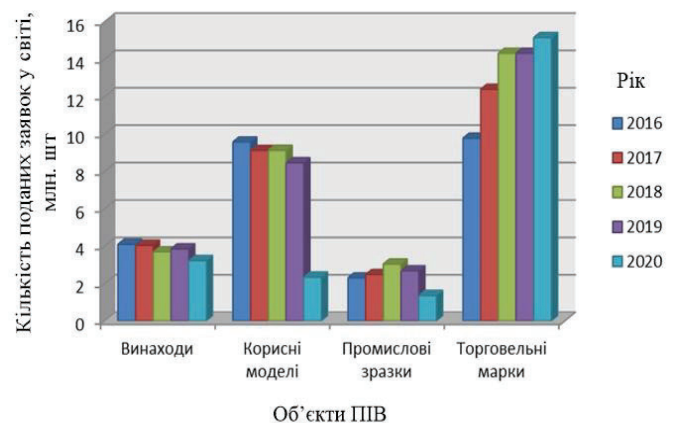

Рис. 3 – Кількість поданих заявок на об'єкти ПІВ в світі у 2015-2019 роках (складено авторами на основі [9]).

При чому п'ятірку лідерів за кількістю поданих заявок на винахід (понад 84%) складають вже багато років поспіль країни (рис.4), які досягли успіху у власному інноваційному розвитку саме завдяки участі у процесах міжнародного науково-технічного співробітництва з крупними компаніями та університетами і виходу на міжнародні ринки. Наприклад, аналізуючи досвід Китаю та стрімке зростання економічних показників країни, можна побачити, що витрати на наукові розробки та дослідження складають 1,77% ВВП. При цьому фінансування НДР здійснюється шляхом:

- 1) державного цільового фінансування;
- 2) державного приватного фінансування;
- 3) фінансування юридичними особами;
- 4) фінансування інвесторами.

Загальну тенденцію подачі заявок для державної реєстрації об'єктів ПІВ в Україні представлено на рисунку 5. Лише для торговельних марок спостерігається стабільне зростання кількості поданих заявок в період 2015-2019 рр.

На відміну від міжнародної картини патентування в Україні винахідники (правовласники) обирають для охорони своїх технічних рішень корисну модель. Це можна пояснити тим, що винахідники хочуть швидше і дешевше отримати охоронний документ, або про доволі низький рівень розробки та сумніви в тому, що заявка може не пройти кваліфікаційну експертизу.

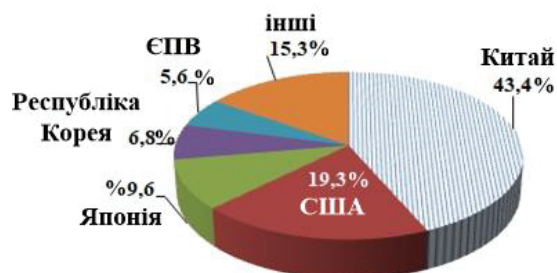

Рис. 4 – Лідери за кількістю поданих заявок на об'єкти ПІВ в світі у 2019 роках (складено авторами на основі [9])

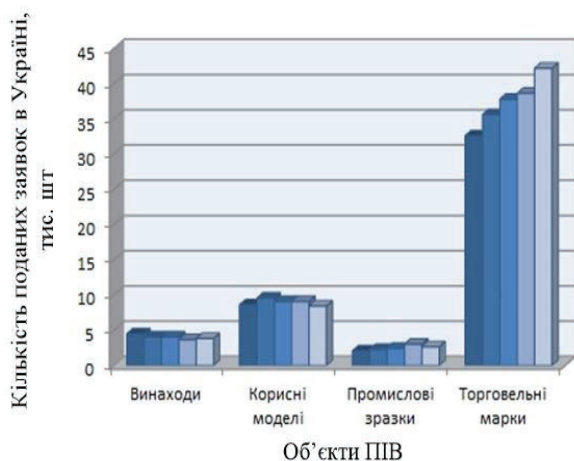

Рис. 5 – Кількість поданих заявок в Україні у 2015-2019 роках (складено авторами на основі [10])

Вихід на світовий ринок є однією з головних цілей процвітаючих підприємств та розробників/винахідників. Оскільки патент має територіальну дію та діє тільки на території тієї держави, у якій було видано охоронний документ, виникає потреба міжнародної реєстрації об'єктів ПІВ. Для запобігання порушення прав на результати творчої діяльності власників майнового права інтелектуальної власності необхідно пройти процедуру міжнародного патентування, яка забезпечить охорону на території відповідної держави. Останнім часом багато підприємств у світі здійснюють міжнародне патентування за процедурою РСТ (Договору про патентну кооперацію). Головними перевагами якої є:

1. Сплата за підготовку заявок на один і той же винахід здійснюється один раз, а правова охорона надається у країнах, які підписали Договір про патентну кооперацію.

2. Заявник має більше часу для вирішення питання про необхідність патентування у різних країнах.

3. Скорочення або запобігання непотрібних витрат після опрацювання результатів Міжнародного пошуку та міжнародної експертизи.

Так, у 2019 році було подано 265 тис. міжнародних заявок за системою РСТ, що на 5% більше ніж у 2018 році. Трійку лідерів серед країн користувачів системи РСТ очолюють Китай, США Японія. Це свідчить про те, що винахідники та власники прав на об'єкти ПІВ все більше орієнтуються на міжнародні ринки, намагаючись просувати свої об'єкти на зовнішніх ринках. Ще одним фактором, який вплинув на збільшення популярності подачі міжнародних заявок є стрімкий розвиток електронної комерції, яка значно спростила процес міжнародних операцій купівлі-продажу, тим самим збільшивши кількість контрафактної продукції і змусивши правовласників підсилити заходи щодо захисту прав на об'єкти ПІВ.

При дослідженні попиту ринку ПІВ та виявлення перспективних галузей для інноваційної діяльності доцільно дослідити сфери, у яких спостерігається найбільша патентна активність країн та підприємств лідерів (табл.1) за технічними напрямками. Аналіз дозволив виявити найбільш перспективні інноваційні напрямки промисловості у 2019 році (подані заявки у відсотках відносно усього поданих до відомства):

1. Китай:

- 2015 – комп'ютерні технології (7,2%);
- 2016 – електричні машини та прилади (6,5%);
- 2017 – вимірювання (6%).

2. США:

- 2018 – комп'ютерні технології (12,6%);
- медичні технології (8,3%);
- цифровий зв'язок (7,7%).

3. Японія:

- електричні машини та прилади (10,4%);
- оптика (6,2%);
- комп'ютерні технології (6,1%).

При чому, у 2020 році рейтинг пріоритетних технологій для Китаю змінився і на першому місці

знову опинився «цифровий зв'язок», на другому «комп'ютерні технології», а на третьому опинилася «аудіо-візуальна технологія». Для Німеччини вже п'ять років поспіль лідером за кількістю поданих заявок є «транспорт».

Таблиця 1 – Рейтинг компаній з найбільшою патентною активністю у 2019 році

№	Назва компанії	Країна реєстрації	Кількість поданих заявок, шт
1	HuaweiTechnologiesco. LTD	Китай	4411
2	Електрична корпорація Mitsubishi	Японія	2661
3	Samsung Electronics CO., LTD	Республіка Корея	2334
4	Qualcomm Incorporated	США	2127
5	OPPO MOBILE TELECOMMUNICATIONS CORP., LTD	Китай	1927

Щодо найбільш активних в Україні галузей патентування у 2019 році серед національних заявників можна виділити наступні (вказано кількість заявок):

- 1) машинобудування (інші спеціальні машини) – 144;
- 2) медична техніка – 132;
- 3) лікарські препарати – 132;
- 4) вимірювання – 124;
- 5) двигуни, насоси, турбіни – 105.

Серед інземних заявників, які подавали міжнародні заявки, найбільш інноваційно привабливими для них у 2019 році виявився клас С – хімія згідно Міжнародної патентної класифікації [10], зокрема (вказано кількість заявок):

- 1) лікарські препарати – 330;
- 2) біотехнологія – 206;
- 3) органічна тонка хімія – 163;
- 4) хімічна сировина – 154;
- 5) матеріали, металургія – 74.

Дані показники свідчать, що Україна залишається сировинною, промисловою державою. Загалом дослідження патентної активності іноземних представників відносно України показало, що нажалі світові лідери не зацікавлені у набутті та захисту прав на свої об'єкти промислової власності на території держави, що в свою чергу свідчить про низьку інвестиційну привабливість національної економіки. Винахідницька активність іноземних громадян на територій нашої держави [10] у 2019 році знизилася у порівнянні з 2018 роком (табл. 2).

Таблиця 2 – Показники винахідницької активності за процедурою РСТ

№	Об'єкт ПІВ	Кількість поданих заявок, шт	
		2018 р	2019 р
1	Винаходи від іноземних заявників	1613	1554
2	Винаходи від національних заявників	143	170

Так, лідерами серед іноземних заявників за системою РСТ є АТ з виробництва пластмас, ліків, засобів захисту рослин, фарб, лаків Bayer AG (Німеччина); металургійна компанія світу ArcelorMittal (Люксембург); фармацевтична компанія F. Hoffmann-La Roche Ltd (Швейцарія).

Сегмент промислових зразків на ринку ПІВ (табл.3) розвивається повільно у порівнянні з винаходами та торговельними марками і у 2019 році спостерігається спад кількості заявок як від національних, так і від іноземних заявників. Найбільш привабливою для останніх виявилися класи «Текстиль та аксесуари», «Дозвілля та освіта», «Інформаційні та комп'ютерні технології, відео- та звукозапис», «Пакування», «Реклама» згідно з міжнародним класифікатором промислових зразків.

Таблиця 3 – Показники активності міжнародної реєстрації промислових зразків в Україні

№	Об'єкт ІВ	Кількість поданих заявок, шт	
		2018 р	2019 р
1	заявки від іноземних заявників	255	223
2	заявки від національних заявників	2787	2455

Найбільш затребуваний об'єкт ПІВ – це торговельні марки. Динаміка реєстрації спостерігається як і на світовому, так і на національному ринку ПІВ. Це пояснюється характеристикою торговельних марок як засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, вони відрізняють одні товари від інших, одні послуги від послуг інших компаній. Збільшення кількості однорідної продукції з різним показником якості, розмивання кордонів між державами у цифровому світі, збільшення кількості випадків підробляння продуктів та торговельної марки спонукають власників торговельних марок здійснювати державну та міжнародну реєстрацію. Так, в Україні у 2018 та 2019 роках було подано заявки як за національною, так і міжнародною процедурою (табл.4).

Таблиця 4 – Кількість заявок поданих для набуття прав на торговельні марки

№	Об'єкт ПІВ	Кількість поданих заявок, шт	
		2018 р	2019 р
1	За національною процедурою (від іноземних громадян)	3573	3908
2	За міжнародною процедурою	7752	8458

Найбільш активні іноземні заявники за країною походження були із США, Кіпру, Швейцарії, Китаю та Великої Британії та такі компанії як Philip Morris, GSH Trademarks Limited, British American Tobacco, L'Oréal, Novartis AG тощо. Найпопулярніші класи згідно з Міжнародним класифікатором товарів та послуг серед національних заявників у 2019 році

були: «Управління, зв'язок»; «Сільськогосподарська продукція та послуги»; «Дозвілля, освіта, навчання»; «Наукові дослідження, інформаційні та телекомунікаційні технології». А серед іноземних заявників «Фармацевтика, здоров'я, косметика», «Сільськогосподарська продукція та послуги», «Управління, зв'язок»; «Текстильні вироби, одяг та аксесуари» тощо.

Висновок. Дослідження показали, що ринок ПІВ як на світовому, так і на національному рівнях, розвивається і для успішної комерційної реалізації інновацій необхідно задовольнити попит споживачів як безпосередніх учасників процесу комерціалізації. І як показує досвід високорозвинених інноваційних країн для забезпечення дієвості ринку права інтелектуальної власності необхідно створити гідну матеріальну базу, інформаційне забезпечення, сприятливі умови для всіх учасників процесу комерціалізації для одержання ними вигоди, за умови чесної конкуренції та обмеженого участі державних органів управління й контролю, прозорості та дотримання принципу верховенства права.

Список літератури

- Клименко І. С., Тарануха О. М., Журавель О. В. Інтелектуальний капітал і ринок інтелектуальної власності в умовах інформаційної економіки: проблеми ідентифікації та оцінки. // Економіка та держава. 2021. № 5. С. 38–43. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4932&i=6>.
- Розпорядження КМУ «Про схвалення Експортної стратегії України ("дорожньої карти" стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки». [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text>
- Вачевський М. В. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с
- Чичкало-Кондрацька ІБ Світовий ринок інтелектуальної власності у системі міжнародної торгівлі розвитку/ІБ Чичкало-Кондрацька // Соціально-гуманітарні науки, економіка, право: нові виклики, практика інновацій: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21-22 квіт. 2016 р., м. Полтава.–Полтава, 2016.–с. 381-386. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/406/1/Chichkalo_tezy.pdf
- Черевко Г.В. Інтелектуальна власність: Навч. посіб. -К.: Знання, 2008.-412 с.
- Рудь Н. Т. Ринок новацій: механізм формування попиту та пропозиції на об'єкти інтелектуальної власності / Н. Т. Рудь, К. Копера // Економічний форум. - 2019. - № 4. - С. 248-258. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2019_4_40.
- Немчин О. Введення інтелектуальної власності в господарський оборот – український інноваційний прорив // Інтелектуальна власність. 2010. – №4. С. 20 – 21.
- Центр статистики ВОІВ. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.wipo.int/edocs/infogdocs/en/ipfactsandfigures/>
- World Intellectual Property Indicators (WIPO) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.wipo.int/publications/en/series/index.jsp?id=37>
- Річний звіт 2020 НОІВ, Укрпатент. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <https://ukrpatent.org/atachs/zvit-ukr-2020-1.pdf>.

References (transliterated)

- Klymenko I. S., Taranukha O. M., Zhuravel O. V. Intelektualnyi kapital i rynek intelektualnoi vlasnosti v umovakh informatsiinoi ekonomiky: problemy identyfikatsii ta otsinky. [Intellectual capital and the intellectual property market in the information economy: problems of identification and evaluation] // Ekonomika ta derzhava [Economy and state]. 2021. issue 5. – pp. 38–43. [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4932&i=6>.
- Rozporiadzhennia KМУ «Pro skhvalennia Eksportnoi stratehii Ukrainy ("dorozhnoi karty" stratehichnoho rozvytku torhivli) na 2017-2021 roky». [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Export Strategy of Ukraine ("road map" of strategic trade development) for 2017-2021"] [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text/>
- Vachevskiy M. V. Sotsialno-ekonomichni aspekty vykorystannia intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh umovakh. Teoriia i praktyka. Navchalnyi posibnyk. [Socio-economic aspects of the use of intellectual property in modern conditions. Theory and practice. Tutorial] – K.: Tsentr navchalnoi literatury, 2004. – 376 p.
- Chychkalo-Kondratska IB Svitoviy rynek intelektualnoi vlasnosti u systemi mizhnarodnoi torhivli rozvytku [World intellectual property market in the system of international trade development] / IB Chychkalo-Kondratska // Sotsialno-humanitarni nauky, ekonomika, pravo: novi vyklyky, praktyka innovatsii [Social sciences and humanities, economics, law: new challenges, practice of innovations]: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 21-22 kvit. 2016 r., m. Poltava.– Poltava, 2016.– pp. 381 – 386. [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/406/1/Chichkalo_tezy.pdf
- Cherevko H.V. Intelektualna vlasnist: Navch. Posib [Intellectual Property]. -K.: Znannia, 2008. – 412 p.
- Rud N. T. Rynok novatsii: mekhanizm formuvannia popytu ta propozytii na obiekty intelektualnoi vlasnosti [Innovation market: a mechanism for forming supply and demand for intellectual property] / N. T. Rud, K. Kopera // Ekonomichniy forum [Economic forum]. – 2019. – issue 4. – pp. 248 – 258. - [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2019_4_40.
- Nemchyn O. Vvedennia intelektualnoi vlasnosti v hospodarskyi oborot – ukraïnskyi innovatsiinyi proryv // Intelektualna vlasnist. 2010. – issue 4 pp. 20 – 21.
- Tsentr statystyky VOIV. [WIPO Statistics Center]. [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <https://www.wipo.int/edocs/infogdocs/en/ipfactsandfigures/>
- World Intellectual Property Indicators (WIPO) [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <https://www.wipo.int/publications/en/series/index.jsp?id=37>.
- Richnyi zvit 2020 NOIВ, Ukrpatent. [Annual Report 2020 NOI, Ukrpatent]. [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu : <https://ukrpatent.org/atachs/zvit-ukr-2020-1.pdf>.

Надійшла (received) 21.04.2021

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Шуба Ірина Володимирівна (Шуба Ирина Владимировна, Shuba Iryna Volodymyrivna) – кандидат технічних наук, доцент кафедри інформатики та інтелектуальної власності, доцент Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", м. Харків, Україна, e-mail iryna.shuba@khp.edu.ua.

Сидоренко Ольга Володимирівна (Сидоренко Ольга Владимировна, Sydorenko Olha Volodymyrivna) – кандидат юридичних наук, доцент кафедри інформатики та інтелектуальної власності Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", м. Харків, Україна, e-mail olha.sydoorenko@khp.edu.ua.